

Over “Vergeirders” en “Verteirders”

door Jean Marquebreuck

Enige tijd geleden ontmoette ik een familielid met wie ik een ontspannend en niet kwaad bedoeld gesprek voerde over o.a. enkele verwanten van wie we geen recent nieuws meer hebben. De discussie nam plots een wending over de manier van leven van sommigen en van de andere kant viel onverwacht de uitdrukking “*in alle families hebt ge vergeirders en verteirders*”. Daarmee werd bedoeld dat in bepaalde families vaak gedurende één of meerdere generaties gezorgd werd voor het opbouwen van een klein of groter “patrimonium”, wat dit ook moge inhouden, maar dat er dan soms een periode komt waarin sommige nakomelingen er eens flink tegenaan gaan met het resultaat dat het naarstig “*vergeirde*” vlug “*verteird*” is.

Van Dale geeft als verklaring voor “vergaren” o.a. het volgende weer : ... bijeenbrengen, verzamelen : schatten, goederen, boeken, gegevens.. wijsheid vergaren.....

Naast de gekende omschrijvingen i.v.m. spijsvertering krijgt het werkwoord “verteren” ook nog het volgende mee : uitgeven, veel geld verteren.

Enkele weken later dacht ik terug aan de hiervoor aangehaalde uitdrukking bij het lezen van een bijdrage in een nummer van het tijdschrift Dietsche Warande uit 1893 over de Geraardsbergse Sint Adriaansbadij, een bijdrage waarin Karel Piot (hoofdarchivaris des Rijks) het meer bepaald heeft over abt Simon de Warluzel die er in de periode van 1559 tot 1582 voor zorgde dat de meest waardevolle kunstwerken uit de abdij verdwenen door ze te verkopen of ze aan familieleden en goede kennissen te schenken.

Lees even.

Met de benoeming van Hiëronymus Ruffault tot abt van de Sint-Adriaansabdij door Karel V in 1562 begon een periode (tot 1703) waarin uitsluitend Walen deze eerbiedwaardige instelling bestuurden. Een hevige taalstrijd zorgde uiteraard intern voor heel wat moeilijkheden. Het feit dat Simon de Warluzel, tot abt benoemd door Filips II, Ruffault opvolgde maar ook groot-aalmoezenier van de hertog van Parma werd waardoor hij ook met “het Hof meeleeftde” luidde een desastreus periode in voor de Abdij.

De Warluzel verkocht :

Een zilveren remonstrans, een reliekkist in hetzelfde metaal die een gedeelte van de kin van de St. Blasius bevatte, een met zilver vergulde kelk bewerkt met mooie geestelijke afbeeldingen.

Aan zijn zuster, abdis van Estrain in Artois schonk hij een kelk en aan zijn broer Lambertus schonk hij een andere met zilver vergulde kelk waarmee de proost van de abdij de mis deed.

Vervolgens deed hij van de hand : een zilveren reliek, het hoofd van Sint Jan voorstellend met een plukje hoofdhaar en enkele haartjes uit de baard van deze heilige, een gouden kruis, versierd met parels, diamanten, robijnen en andere edelstenen, een zilveren kruis dat door de cantor in de processie meegedragen werd, nog een kruis in verguld zilver, drie abbatiale ringen waaronder een met een safier, een met een robijn en een andere met een turkoois, een zilveren wierookvat met zilveren lepel, een zilveren schotel met zes zilveren ampullen die dienden voor het celebreren van de mis.

Bovendien vervreemde (sic) en verkocht hij een zilveren remonstrans waarin zich een doorn van de kroon van J.C. bevond, nog een remonstrans waarin een druppel melk van

de H. Maagd bewaard werd en nog een remonstrans naar Sint Nicolaas genoemd. Hij bleef maar geld nodig hebben en verkocht ook meerdere voorwerpen in edele metalen die door de gelovigen aan de abdij geschonken waren. Twee kazuifels versierd met gouden ornamenten en één in fluweel, geschonken door een van de dames van Boelare verdwenen eveneens uit de abdij.

Toen al deze zilveren en gouden voorwerpen verkocht waren kwamen die in ander metaal aan de beurt. Enkele grote koperen kandelaars met twee metalen pilaren die voor het groot altaar stonden verdwenen naar de St. Germain kerk te Bergen. Ook een prachtige koperen lezenaar verdween uit de kerk. Tenslotte kwamen de wandtapijten aan de beurt waarin zilver- en goudbrokaat verwerkt was en een voorstelling van de apocalyps afbeeldde. Deze tapisseries hingen in het koor van de abdijkerk van Pasen tot aan het feest van Sint Bavo. Ze verhuisde naar de O.L.V. Kerk van Valenciennes. Uiteindelijk deed hij het zilverwerk uit het klooster van de hand.

Later vestigde De Warluzel zich in de abdij te Ename en nam hij nog de meest kostbare meubelen mee en ook prachtige en waardevolle boeken uit de bibliotheek.

Toen de Aartshertogen Albrecht en Isabella later de abdij vereerden met een bezoek en op het hoofdaltaar het schilderij De Drie Koningen van de hand van Jean de Maubeuge mochten bewonderen, kochten ze het voor 2.000 gulden (???? Euro) en lieten het overbrengen naar hun eigen hofkapel te Brussel.

Tot daar het relaas van een kroniekschrijver die de periode waarin de Waalse abten de abdij bestuurden als volgt omschrijft : *"...eenen hoop walse prelaten, die Godt sceijnt gesonden te hebben om dese abdij te plaegen meer als eene eeuw en half, jae tot en met desen tijde op de welke dese corte historie van deze abdije geschreven is...."*

Kun je je voorstellen hoe de verzameling kunstvoorwerpen van het historische abdijsmuseum, dat nu reeds al onze aandacht verdient, er zou uit gezien hebben moesten de hiervoor opgesomde zaken hier nog allen te bewonderen zijn ?

Jean Marquebreuck

